

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225 / 219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018- - Nr. SR-

Kopijos

Finansų ministerijai

Teisingumo ministerijai

Lietuvos savivaldybių asociacijai

DĖL MOKYMO LĖŠŲ APSKAIČIAVIMO, PASKIRSTYMO IR PANAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PROJEKTO DERINIMO

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Mokyimo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – nutarimo projektas), kuriuo tvirtinamas Mokyimo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas). Nutarimo projektas teikiamas skubos tvarka, nes būtina, kad mokyklų bendruomenės spėtų pasirengti finansavimo pokyčiams, kurie įsigalios 2018 m. rugsėjo 1 dieną. Jis skirtas **Švietimo struktūrinei reformai** įgyvendinti.

Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 29 d. posėdyje pritarta Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 23, 58, 66 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-2174(2), pagal kurį numatyta išplėtoti mokyimo lėšų skyrimo iš valstybės ir savivaldybių biudžetų principus, kad mokyimo lėšos ugdymo planui įgyvendinti galėtų būti skiriamos pagal klasių (grupių) skaičių ir dydį, kitoms ugdymo reikmėms – pagal vienam mokiniui nustatytas lėšų normas. Šis įstatymas sudaro teisinę prielaidas pertvarkyti ugdymo reikmių finansavimą, kaip numatyta Aprašo projekte.

Nutarimo projektas parengtas įgyvendinant Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 128.1 papunktį, pagal kurį numatyta pertvarkyti bendrojo ugdymo mokyklų finansavimo metodiką, paremtą mokinio krepšelio principu, didinančiu ugdymo sąlygų netolygumus. Norint mažinti regioninius mokymosi kokybės netolygumus, numatyta siekti efektyvaus lėšų paskirstymo, diegti klasių komplektų modelį. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, naujos bendrojo ugdymo finansavimo metodikos visoje šalyje įdiegimas, atsižvelgiant į eksperimento analizės išvadas, numatytas 2018 metų trečiajame ketvirtyje, tai yra nuo 2018 m. rugsėjo 1 d.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. XII-1557 „Dėl bendrojo ugdymo mokyklų finansavimo modelio tobulinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1199 buvo patvirtinta Eksperimentinė mokyimo lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, kuri nuo 2016 m. taikoma 5 savivaldybėse: Alytaus,

Jonavos, Raseinių, Šalčininkų ir Telšių.

Šių metų pradžioje šiose savivaldybėse atlikta eksperimento analizė ir pateiktos išvados (https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/Pa%C5%BByma_KK_gera_2018-02-01.pdf).

Atsižvelgdama į šias išvadas, švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. V-688 sudaryta darbo grupė iš Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Vyriausybės kanceliarijos ir mokytojams atstovaujančių profesinių sąjungų atstovų (toliau – Darbo grupė) parengė pasiūlymus dėl ugdymo reikmių finansavimo tobulinimo.

Nutarimo projekto tikslas – pertvarkyti bazinių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo reikmių finansavimą ir įgyvendinti lėšų ugdymo planui (ugdomajai veiklai) skyrimo klasei (grupei) principą. Uždaviniai:

1) užtikrinti tolygesnį lėšų paskirstymą tarp mokyklų, mažinant ugdymo aprūpinimo netolygumus ir kiekvienoje mokykloje sukuriant pakankamas materialines sąlygas kokybiškam ugdymui;

2) užtikrinti stabilesnį mokymo reikmių finansavimą, kintant mokinių skaičiui;

3) sukurti paskatas efektyviau ir tikslingiau naudoti skiriamas lėšas;

4) didinti finansavimo skaidrumą (atsakyti nepagrįstų išimčių).

Priėmus teikiamą nutarimo projektą, Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 785 (toliau – MK metodika), ir Eksperimentinė mokymo lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1199 (toliau – Eksperimentinė metodika), netektų galios.

I. Sprendžiama problema	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdymo finansavimo netolygumai mieste ir kaime, skaitlingose ir neskaitlingose mokyklose lemia <i>netolygų aprūpinimą ištekliais</i> – tai sudaro sąlygas skirtingai ugdymo kokybei ir mokinių pasiekimų netolygumams. • Taikant lėšų skyrimo vienam mokiniui principą, <i>mokinių skaičiaus pokyčiai lemia neadekvačius finansavimo pokyčius</i>, kurie neleidžia užtikrinti optimalaus ugdymo proceso aprūpinimo (nors klasių komplektų skaičius kinta lėčiau nei mokinių skaičius, finansavimas kinta didesne apimtimi – pagal mokinių skaičių). • Finansavimo sistema <i>neužtikrina optimalaus ugdymo aprūpinimo ištekliais</i>, nes optimalaus finansavimo apskaičiavimas remiasi ne faktine situacija, bet metodikoje nustatytais rodikliais ir bet koks nukrypimas nuo metodikoje nustatytų rodiklių lemia finansavimo trūkumą (kai mokinių klasėje mažiau nei nustatyta) arba perteklių (kai mokinių klasėje daugiau nei nustatyta). • Esama sistema <i>nesukuria paskatų ir sąlygų ieškoti efektyvių ir veiksmingų ugdymui svarbių veiklų organizavimo būdų</i> (pvz., ugdymo administravimas, švietimo pagalba – tai sritys, kurių finansavimo poreikiai gali būti patenkinti tik labai efektyviai naudojant skiriamus išteklius, tačiau dažniau šioms reikmėms linkstama „skolintis“ iš ugdymo planui skirto finansavimo). • Finansavimo sistema <i>stokoja skaidrumo</i> – įvairios išimtys taikomos daugiau nei 25 % mokyklų (jų išskirtinumas grindžiamas kriterijais, nesusijusiais su ugdymo proceso organizavimu, pvz., mokykla, priskirta miesto pakraščiai, esanti pasienio ruože, vienintelė tokia tam
-------------------------	---

	tikroje vietovėje).
II. Siūlomos priemonės	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Lėšas ugdymo planui (ugdomajai veiklai) įgyvendinti</i> skirti pagal lėšų skyrimo klasei (grupei) principą. Šios lėšos būtų apskaičiuojamos bazinės ugdymo lėšas („klasės krepšelį“) padauginus iš sąlyginių klasių (grupių) skaičiaus, nustatyto pagal formulę, atsižvelgiant į faktinį mokinių skaičių mokinių sraute. Atitinkamai klasei priskiriamų bazinių ugdymo lėšų dydis priklausytų nuo sąlyginės klasės (grupės) dydžio: mažai klasei (nuo nustatyto mažiausio mokinių skaičiaus iki 11 mokinių) būtų skiriamos mažiausio dydžio bazinės ugdymo lėšos, vidutinio dydžio klasei (12–20 mokinių) – vidutinės, didelei klasei (21 ir daugiau mokinių) – didelės. Jei sraute būtų mažiau mokinių nei nustatytas minimalus skaičius, finansavimas būtų skiriamas tik daliai klasės (0,33 arba 0,5) pagal Aprašo 4 priedą (nustatytais atvejais finansavimas būtų skiriamas tik tais atvejais, jei savivaldybės garantuotų iki viso klasės komplekto trūkstamos dalies finansavimą). • Pakeisti lėšų <i>ugdymo procesui organizuoti ir valdyti</i> apskaičiavimą ir skyrimą: šių lėšų apskaičiavimą atsieti nuo lėšų ugdymo planui sumos ir nustatyti lėšų normą vienam mokiniui metams, kuri apskaičiuota atsižvelgiant į dabar šiam tikslui skiriamą lėšų sumą ir mokinių skaičių (iki šiol pagal MK metodiką lėšos šiam tikslui kartu su švietimo pagalba sudarė 14 % nuo ugdymo plano lėšų, pagal Eksperimentinę metodiką lėšos ugdymo procesui organizuoti ir valdyti buvo skaičiuojamos atskirai nuo švietimo pagalbos ir sudarė 10 % nuo ugdymo plano lėšų). Šios lėšos būtų skiriamos ne tiesiogiai mokyklai, o savivaldybei, kuri jas paskirstytų mokykloms savo nustatyta tvarka. • Pakeisti lėšų <i>švietimo pagalbai</i> apskaičiavimą, skyrimą ir panaudojimą: nustatyti lėšų normą vienam mokiniui metams, atsižvelgiant į dabar atitinkamų poreikių mokiniams šiam tikslui skiriamas lėšų sumas (iki šiol pagal MK metodiką lėšos šiam tikslui kartu su ugdymo proceso organizavimu ir valdymu sudarė 14 % nuo ugdymo plano lėšų (kiekvienam mokiniui), o specialiųjų poreikių mokiniams jų MK buvo papildomai didinamas 35 %; Eksperimentinėje metodikoje jau buvo nustatytos normos vienam mokiniui metams). Šios lėšos būtų skiriamos ne tiesiogiai mokyklai, o savivaldybei, kuri jas paskirstytų mokykloms ir pedagoginę psichologinę pagalbą teikiančioms įstaigoms savo nustatyta tvarka. Visos švietimo pagalbai skirtos lėšos turėtų būti skiriamos tik šiam tikslui (iki šiol buvo privaloma panaudoti ne mažiau kaip 4 % nuo bendrų ugdymo plano, valdymo ir švietimo pagalbos lėšų). • Nustatyti atskirą mokymo lėšų dalį, skirtą <i>ugdymo finansavimo poreikių skirtumams tarp mokyklų sumažinti</i> (dėl pareiginių algų koeficientų skirtumų, rečiau pasirenkamų užsienio kalbų laikinųjų grupių sudarymo, mokymo namuose ir kt.), kuri būtų skaičiuojama kaip procentas nuo ugdymo plano, bet nebūtų sutelkiama mažinant mokyklų ugdymo planui įgyvendinti skirtą finansavimą (iki šiol skirtumams tarp mokyklų išlyginti savivaldybės naudodavo tam tikrą dalį ugdymo planui įgyvendinti skirtų lėšų (pagal MK metodiką – 6 (7) %, pagal Eksperimentinę metodiką – 4 (5) % ugdymo plano lėšų). • <i>Atsisakyti atskiros dalies, numatytos dailės, muzikos ir</i>

	<p><i>choreografijos moduliams neformaliojo švietimo mokyklose finansuoti</i> (šiam tikslui skiriamos lėšos yra labai nedidelės, jų netikslinga išskirti į atskirą kategoriją, be to, šios reikmės gali būti patenkinamos iš formalųjų švietimą papildančiam ugdymui skiriamų mokymo lėšų) ir atitinkamai padidinti mokinių pažintinei veiklai ir profesiniam orientavimui skiriamas sumas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atsižvelgiant į eksperimento analizės išvadas, tobulinti lėšų apskaičiavimą ugdymo planui įgyvendinti: jį susieti su etatiniu mokytojų darbo apmokėjimu; tobulinti vidurinio ugdymo programų finansavimą; pakeisti jungtinių klasių finansavimo principus; peržiūrėti sąlyginių klasių (grupių) skaičiaus nustatymo principus; atlikti kitus pakeitimus.
III. Priemonių kaštai	<p>Papildomų lėšų poreikis nutarimo projektui įgyvendinti 2018 m. sudaro 5,4 mln. Eur (šios lėšos numatytos 2018 m. biudžete), 2019 m. – dar 10,8 mln. Eur (šios lėšos įskaičiuotos į lėšų sumą, planuojamą Švietimo struktūrinei reformai įgyvendinti).</p> <p>Be to, sumažinus mažiausią sąlyginės klasės mokinių skaičių iki 8 (Eksperimentinėje metodikoje šis skaičius buvo 9), papildomai 2018 m. prireiktų apie 3,5 mln. Eur, o 2019 m. – 10,5 mln. Eur. Šios lėšos Švietimo ir mokslo ministerijos asignavimuose 2018 m. nėra numatytos.</p>
IV. Nauda visuomenei	<ul style="list-style-type: none"> • Bus užtikrintas <i>stabilusnis</i> ugdymo reikmių finansavimas, sumažės finansavimo priklausomybė nuo kiekvieno mokinio: situacijos modeliavimas parodė, kad, mažėjant mokinių skaičiui, ugdymo finansavimas, taikant lėšų skyrimo klasei principą, kinta lėtesniais tempais nei finansavimas, taikant lėšų skyrimo mokiniui principą. • Bus užtikrintas <i>tolygesnis</i> lėšų paskirstymas: situacijos modeliavimas parodė, kad ugdymo lėšų, tenkančių 1 klasės komplektui, pasiskirstymo pagal mokyklų dydį standartinis nuokrypis taikant lėšų skyrimo klasei principą yra 0,2261, o taikant lėšų skyrimo mokiniui principą – 0,4406; pagal klasių dydį – taikant lėšų skyrimo klasei principą yra 0,3105, o taikant lėšų skyrimo mokiniui principą – 0,5637. Tolygesnis išteklių paskirstymas prisidės ir prie mokymosi rezultatų netolygumų mažinimo. • Savivaldybėms bus sudarytos sąlygos efektyviau organizuoti mokyklų valdymą ir administravimą, susieti jį su mokyklų tinklo pertvarkos planų įgyvendinimu. • Sudarytos sąlygos efektyviau organizuoti švietimo pagalbos teikimą, taikyti lankstesnius ir veiksmingesnius jos teikimo modelius, kad lėšos būtų panaudojamos tikslingai ir pasiektų kiekvieną mokinį, kuriam ši pagalba būtina (pvz., vienoms mokykloms bus skiriama lėšų pagalbos specialistų pareigybėms išlaikyti, kitose mokyklose švietimo pagalbos paslaugos gali būti teikiamos centralizuotai). Aiškesnis ir paprastesnis švietimo pagalbai skiriamų lėšų apskaičiavimas leis geriau įvertinti, ar tikslingai panaudojamos lėšos. • Finansavimo sistema bus skaidresnė, lėšų apskaičiavimas bus grindžiamas su ugdymo proceso organizavimu susijusiais kriterijais (bus atsisakyta nepagrįstų išimčių).

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal nutarimo projekto 2 punktą Aprašo nustatyta tvarka apskaičiuotas sąlyginis pareigybių skaičius klasei iki 2019 m. rugpjūčio 31 d. yra indeksuojamas, taikant koeficientą, lygų 0,9167. Šis koeficientas nustatytas atsižvelgiant į tai, kad etatinis mokytojų darbo apmokėjimas yra įvedamas dviem etapais. Įvedant etatinį darbo apmokėjimą, kiekvienai formuojamai pareigybei įvedamos papildomai apmokamos nekontaktinės valandos (iš viso 252 per mokslo metus arba 6 per savaitę): nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. – 126 valandos per mokslo metus arba 3 per savaitę, nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. – dar 126 valandos per mokslo metus arba 3 per savaitę. Kadangi taikomas pereinamasis laikotarpis, ir nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. finansavimas bus skiriamas ne visoms vienai pareigybei nustatytoms valandoms (1512 metinėms arba 36 savaitinėms valandoms) finansuoti, bet tik jų daliai (1386 metinėms arba 33 savaitinėms valandoms), pereinamuoju laikotarpiu (iki 2019 m. rugpjūčio 31 d.) nustatytas pareigybių skaičius bus mažesnis, nei įvedus etatinį darbo apmokėjimą visa apimtimi ir sudarys 91,7 % galutinio pareigybių skaičiaus, kuris bus suformuotas nuo 2019 m. rugsėjo 1 dienos. Minėtasis indeksavimo koeficientas (0,9167) apskaičiuotas iki 2019 m. rugpjūčio 31 d. nustatytą *finansuojamų* valandų skaičių vienai pareigybei (1386 val.) padalijus iš pareigybei nustatyto valandų skaičiaus (1512 val.), apibrėžiančio vienos mokytojo pareigybės darbo krūvį. Šios nuostatos suderintos su Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 2, 3, 4, 7, 8, 14, 17 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIII-2181(3), kuris įtvirtina etatinį mokytojų darbo apmokėjimą (šiam projektui pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 29 d. posėdyje).

Didžiąją dalį mokyklų, kurioms taikomos Aprašo nuostatos, sudaro bendrosios bendrojo ugdymo mokyklos, kurioms taikomos bendros lėšų ugdymo planui įgyvendinti apskaičiavimo taisyklės, tačiau siekiant užtikrinti švietimo prieinamumą, svarbu atliepti ugdymosi poreikių įvairovę, apimačią skirtingas mokymosi formas, mokymo proceso organizavimo būdus, ugdymo programas ir kitas sąlygas – šiuo tikslu yra parengtas Aprašo 5 priedas, atsižvelgiant į minėtas aplinkybes nustatantis specialiuosius mokinių srautų nustatymo kriterijus ir specialiuosius lėšų ugdymo planui įgyvendinti apskaičiavimo rodiklius. Šiais atvejais yra taikomos ir specialios nuostatos dėl sąlyginio pareigybių skaičiaus klasei bei sąlyginio klasių skaičiaus apskaičiavimo.

Nutarimo projektas neprieštarauja Europos Sąjungos teisei. Jis neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Darbo grupė, rengimą koordinavo Ekonomikos departamento direktorė Eglė Radėnienė (tel. 219 1164, el. p. Egle.Radeniene@smm.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 28 lapai.

Švietimo ir mokslo ministrė

Jurgita Petrauskienė